

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра фінансів і кредиту

Пустовойтенко Анна Вікторівна

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ
МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит з
поглибленим вивченням іноземної мови»

Науковий керівник:
док. екон. наук, проф. Євчук Л.А.

Рецензент:
канд. екон. наук, проф. Верланов Ю.Ю.

Миколаїв 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження.

Аналіз та управління дебіторською заборгованістю є важливою для підприємства, що функціонують в умовах сучасного ринку. Управління дебіторською заборгованістю необхідне для підтримання платоспроможності підприємства. При сучасних умовах економіки постає проблема з дебіторською заборгованістю.

Гіпотеза дослідження

Ефективність управління дебіторською заборгованістю підприємств на молокопереробних підприємствах України.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є визначення стану дебіторської заборгованості на підприємствах, а також розробка рекомендацій по удосконаленні управління та обліку дебіторської заборгованості.

Об'єкт дослідження

Об'єктом дослідження являються молокопереробні підприємства України, а саме ПАТ «Кременчуцький міськмолокозавод», ПрАТ «Зарічненський молокозавод», ПрАТ «Комбінат Придніпровський», ПрАТ «Куликівське молоко», ПрАТ «Обухівський молокозавод».

Предмет дослідження

Дебіторська заборгованість на молокопереробних підприємствах України.

Методи дослідження.

Під час написання магістерської роботи використовувалися такі методи фінансового аналізу підприємств, методи дослідження дебіторської заборгованості, коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт відволікання оборотних активів

Інформаційна база

Інформаційною базою слугували фінансова звітність підприємств, наукова література, журнали, електронні видання.

Новизна одержаних результатів дослідження, що виносяться на захист.

Набула подальшого розвитку систематизація методів та покращення управління дебіторською заборгованістю.

Результати проведеного у дипломній роботі дослідження були опубліковані в 1 статті у збірці студентських робіт «Молодіжний науковий журнал» загальним обсягом 0,5 д.а.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

У першому розділі «Огляд літератури щодо управління дебіторською заборгованістю підприємств» наводиться та розглядається література з досліджуваної проблеми, визначена сутність та види поняття дебіторської заборгованості та наведені методи управління дебіторською заборгованістю.

Дебіторська заборгованість – це заборгованість за товари роботи або послуги, яка враховується по дебету 36 рахунку або заборгованість по перерахованій раніше передплаті. Якщо по дебіторській заборгованості очікується отримання грошових коштів, вона називається поточною дебіторською заборгованістю та являється фінансовим активом і включається в підсумок балансу.

Зазвичайна дебіторська заборгованість класифікується за такими ознаками, а саме:

- термін погашення;
- об'єкти, відповідно до яких виникли зобов'язання дебіторів;
- своєчасна оплата боржниками.

Найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за відвантажену продукцію більше 80% загальної суми тому управління дебіторської заборгованості на підприємстві пов'язані з оптимізацією дебіторської заборгованості по розрахунках за реалізовану продукцію менеджер з продаж на першому етапі здійснюється аналіз дебіторської заборгованості в минулому періоді для визначення пріоритетів щодо створення положення про кредитну політику і подальшого вжиття заходів щодо повернення дебіторської заборгованості.

Мінімізувати ризики виникнення дебіторської заборгованості в майбутньому, може розробка і впровадження комплексної системи управління дебіторської заборгованості клієнтів.

Основними завданнями управління дебіторської заборгованості є:

- визначення політики надання товарного кредиту і контролює її виконання;
- визначення політики інкасації простроченої дебіторської заборгованості, з наступним контролем її виконання;
- впровадження регламентованих процесів надання товарних кредитів, їхнього обліку і контролю повернень.

Важливим моментом в управлінні дебіторською заборгованістю є формування бази інформації про дебіторську заборгованість і можливості її аналізу.

Реєстр заборгованості формується в розрізі дебіторів і в розрізі бізнес-напрямів і дозволяє оцінювати дебіторську заборгованість за різними віковими групами, визначити рівень і склад «неблагополучної» або простроченої заборгованості.

У другому розділі «Методологія дослідження фінансового аналізу та стану дебіторської заборгованості підприємств» оглядається методи дослідження проведеної роботи. А саме, опис проведення фінансового аналізу підприємств, методи дослідження дебіторської заборгованості, коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт відволікання оборотних активів, визначення частки дебіторської заборгованості в оборотних активах підприємства, графічне порівняння. У процесі написання роботи використовувалися такі коефіцієнти як Коефіцієнт зносу основних засобів, Показник поточної ліквідності, Коефіцієнт швидкої ліквідності, Коефіцієнт фінансової автономії, Коефіцієнт абсолютної ліквідності, Чистий оборотний капітал, Коефіцієнт маневреності власного капіталу, Політика фінансування, Оборотноість активів, Оборотноість запасів, Період виробничого циклу, Показник оборотності дебіторської, Період погашення дебіторської заборгованості, Період операційного циклу, Коефіцієнт оборотності

кредиторської заборгованості, Період погашення кредиторської заборгованості, Період фінансового циклу, Рентабельність активів, Коефіцієнт рентабельності діяльності, Рентабельність реалізованої продукції, Рентабельність власного капіталу, Коефіцієнт відволікання оборотних активів, Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості.

У третьому розділі «Емпірична оцінка рівня дебіторської заборгованості на молокоперобних підприємствах» проведений аналіз, описаний у другому розділі на прикладі молокопереробних підприємств України, а саме: ПАТ «Кременчуцький міськмолокозавод», ПрАТ «Зарічненський молокозавод», ПрАТ «Комбінат Придніпровський», ПрАТ «Куликівське молоко», ПрАТ «Обухівський молокозавод», наведений огляд галузі та її сучасний стан, динаміка рівня дебіторської заборгованості та проведений аналіз оцінки впливу факторів на рівень дебіторської заборгованості.

Аналіз виконаний за період 2014-2018 років, дані звітності доступні на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України та на офіційних сайтах підприємств.

В таблиці 1 розрахований коефіцієнт тривалості дебіторської заборгованості в днях.

Таблиця 1.

Динаміка тривалості оборотності дебіторської заборгованості в днях на молокопереробних підприємствах

Підприємство	2014	2015	2016	2017	2018
ПАТ «Кременчуцький міськмолокозавод»	18,87	71,67	82,99	47,18	40,69
ПрАТ «Зарічненський молокозавод»	0,29	4,52	11,54	25,31	56,47
ПрАТ «Комбінат Придністровський»	9,71	13,03	14,55	17,35	19,07
ПрАТ «Куликівське молоко»	11,7	13,51	12,38	8,78	15,25
ПрАТ «Обухівський молокозавод»	6,79	10,04	8,88	2,74	3

(Джерело інформації: розрахунки автора.)

Проаналізувавши отримані дані можна прийти до висновку, що в переважній більшості підприємств спостерігається зростання терміну тривалості оборотності дебіторської заборгованості, особливо помітно різке зростання показника на ПрАТ «Зарічненський молокозавод», однак на ПАТ «Кременчуцький міськмолкозавод» спостерігається зменшення показника у порівнянні з 2016 роком станом на 2018 рік термін обороту дебіторської заборгованості скоротився в два рази. Та на ПрАТ «Обухівський молокозавод» тривалість заборгованості в днях скорочується майже з кожним роком.

В таблиці 2. наведений аналіз частки дебіторської заборгованості в оборотних активах підприємств.

Таблиця 2.

Питома вага дебіторської заборгованості в оборотних активах молокоперобних підприємств, %

Підприємство	Показник	2014	2015	2016	2017	2018
ПАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»	Оборотні активи	100%	100%	100%	100%	100%
	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	44%	85%	70%	50%	70%
ПрАТ «Зарічненський молокозавод»	Оборотні активи	100%	100%	100%	100%	100%
	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	0,009	0,27	0,28	0,58	0,69
ПрАТ «Комбінат Придністровський»	Оборотні активи	100%	100%	100%	100%	100%
	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	0,28	0,37	0,34	0,43	0
ПрАТ «Куликівське молоко»	Оборотні активи	100%	100%	100%	100%	100%
	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	0,39	0,59	0,41	0,4	0,35
ПрАТ «Обухівський молокозавод»	Оборотні активи	100%	100%	100%	100%	100%
	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	0,12	0,33	0,06	0,06	0,08

(Джерело інформації: розрахунки автора.)

За наведеними даними можна помітити тенденцію, що у більшості підприємств дебіторська заборгованість становить більшу частину оборотних

активів, це говорить про суттєве відволікання оборотних коштів підприємств та сумне фінансове становище. Все це свідчить про те що підприємства не працюють з дебіторською заборгованістю та не мають змоги вчасно закупити сировину для виробництва, сплатити по рахунках та погасити свої борги, що в свою чергу тягне за собою створення нових кредиторських зобов'язань

Досліджуючи коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості було виявлено, що у ПрАТ "Зарічненський молокозавод" та ПрАТ «Обухівський молокозавод» показник дорівнює нулю, оскільки у підприємств не має короткострокових кредитів банку.

Щодо решти підприємств коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за досліджуваний період збільшувався, що свідчить про зменшення кредитного навантаження на підприємства. Відповідно тривалість обороту кредиторської заборгованості скорочується з часом.

В таблиці 3. проведений аналіз динаміки співвідношення кредиторської до дебіторської заборгованості.

Таблиця 3.

Динаміка співвідношення кредиторської до дебіторської заборгованості

Підприємство	Роки					Абсолютне відхилення 2018р до:	
	2014	2015	2016	2017	2018	2014р.	2016р.
ПАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»	1,79	2,46	0,85	0,34	1,62	-0,17	+0,77
ПрАТ «Зарічненський молокозавод»	0,43	0,44	0,95	2,06	2,01	+1,58	+1,06
ПрАТ «Комбінат Придністровський»	0,77	0,95	1,26	1,11	1,61	+0,84	+0,35
ПрАТ «Куликівське молоко»	1,67	1,99	1,41	1,38	1,22	-0,45	-0,19
ПрАТ «Обухівський молокозавод»	1,27	1,39	0,67	0,56	1,45	+0,18	+0,78

(Джерело інформації: розрахунки автора.)

За отриманими даним ми можемо спостерігати коливання відношення кредиторської заборгованості до дебіторської, в більшості підприємств показник сягає більше нуля, що свідчить про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською. У ПАТ «Кременчуцький міськмолокозавод» цей показник досяг найвищого значення в 2015 році і становив майже 2,5, а в 2016 році зменшився до 0,86. У ПрАТ «Зарічненський молокозавод» показник відносно початку періоду дослідження збільшився в 1,6 рази. На ПрАТ «Комбінат Придністровський» відношення показників зростає з кожним роком, так відносно 2014 року показник зріс у 0,8 рази. У ПрАТ «Куликівське молоко» простежується поступове зменшення показника і відносно 2016 року він зменшився на 0,2. У ПрАТ «Обухівський молокозавод» показник відносно 2016 року зріс в 0,8 рази. Даний аналіз говорить нам про те, що підприємствам не вистачає власних коштів для повноцінного функціонування, на те можуть бути різні причини, такі як купівля нового обладнання, або просто нехватка грошових ресурсів через непогашені рахунки від покупців.

На появу дебіторської заборгованості можуть впливати такі фактори.

Затримка з оплати від контрагентів з таких причин:

- Причини фінансового характеру – являються досить актуальні при нинішніх умовах. Покупець є сумлінним, але через тимчасовим труднощі відчуває дефіцит оборотних коштів через кризові проценти на ринку;
- Боржник має кошти та не відмовляється платити, проте не платить невчасно. Затримка в оплаті може свідчити про те, що така схема ведення справ для даної компанії є нормальною, наприклад, вона є монополістом на ринку або нав'язує «стиль» роботи тому що є одним із найбільших покупців.
- форс-мажорні обставини – зазвичай такими факторами можуть виступати не тільки природні катаклізми, стихійні лиха, аварії та інші техногенні катастрофи, але й втручання компетентних органів. Через те компанія покупець може мати гостру нестачу коштів.

– причини несумлінного характеру. Наприклад, боржник на початку укладення договору не збирався розрахуватися. З такими дебіторами найчастіше дозволяється мати справу тим компаніям, які через особливості своєї продукції, змушені працювати з дрібними замовниками або фізичними особами. Хоча великий боржник також має спокуситися не сплатити борги в процесі розвитку взаємних відносин, а іноді несумлінної контрагент створює такий борг штучно.

У четвертому розділі «Результати та дискусія щодо шляхів управління дебіторською заборгованістю молокопереробних підприємствах» наведені методи покращення ситуацій на підприємствах та способи уникнення виникнення досліджуваної проблеми.

Під час проведення дослідження було виявлено на декількох підприємствах проблему з дебіторською заборгованістю. На основі цього було розроблено методи боротьби та способи зменшення дебіторської заборгованості.

Для покращення ситуації на підприємствах, а також для зниження тривалості дебіторської заборгованості в днях, слід чітко визначитися з методами впливу на боржників, кредитною політикою, персоналом, який буде займатися даною проблемою.

Як було зазначено в підрозділі 3.4 через дебіторську заборгованість деякі підприємства користуються послугами кредиту банку.

Наприклад у ПАТ «Кременчуцький міськмолокозавод» за останні 3 роки сума кредиту банку склала 827510,8 грн. при середній ставці кредитування в 23% річних підприємство в середньому витрачає на банківський кредит 190327,5 грн. на рік. Середня тривалість кредиторської заборгованості за останні три роки становить 70,5 днів. Якщо зменшити їх до 20 днів вигода підприємства становитиме : $70,5 - 20 = 50,5$ днів

$23\% / 365 = 0,06\%$. вартість одного дня кредитування

$50,5 * 0,06\% = 3,03\%$ вартість 50,5 днів кредитування

$827510,8 * 3,03 = 25\ 073$ грн. економії на банківському кредиті.

Для вибору оптимальної кредитної політики компанія має постійно порівнювати потенційні вигоди для збільшення обсягів продажів з вартістю надання торгівельних кредитів (вартість позикового капіталу для фінансування своїх оборотних коштів, вартість кредитних перевірок, додаткових облікових і управлінських витрат), а також з ризиком можливої втрати платоспроможності. Процес управління дебіторською заборгованістю починається з формування кредитної політики підприємства.

Необхідно визначити, що внутрішні нормативні документи безпосередньо мають регламентувати діяльність співробітників підрозділів, що зайняті у процесі надання товарного кредиту. У цьому разі мають бути визначені певні етапи кредитної політики, а саме:

- визначення умов надання товарного кредиту по типах або сегментах покупців;
- формування так званої матриці цін –документа, що регламентує рівень цін на товар або послугу залежно від строків оплати і виконання інших умов;
- розрахунок максимального строку надання товарного кредиту;
- розробка регламенту виконання кредитної політики.

Один з найпоширеніших інструментів для вирішення питання, кому з покупців надавати комерційний кредит , з якими підприємство вже має досвід роботи, – метод оцінки кредитної історії. Він заснований на ранжирування покупців по ряду показників і встановлення критеріїв для ухвалення рішення про надання кредиту.

Оскільки для написання дипломної роботи використовувалася лише фінансова звітність підприємств ми можемо умовно навести приклад оцінки кредитної історії покупців.

Досвід роботи з основними контрагентами ПАТ «Кременчуцький
міськмолкозавод»

Покупець	Термін дебіторської заборгованості, дні	Сума	Рейтингова оцінка фінансової порядності покупця
1	15	5 200	3
2	10	31 500	2
3	35	10 000	4
4	6	23 000	1
5	60	15 000	5

(Джерело інформації: розрахунки автора.)

За отриманими даними ми можемо прийти до висновку, що найшвидше оплачують свою заборгованість перший, другий та четвертий покупець та їм можна надавати комерційний кредит. Оскільки молочна продукція являються продуктом, що швидко псується то термін погашення дебіторської заборгованості за отриманий товар не повинен перевищувати 20 днів.

Також важливо враховувати той факт, що надання товарного кредиту посередникам має на меті надавати можливість учасникам каналів розподілу продавати більше продукції постачальника, не обмежуючись сумою власних вільних коштів. Але ні в якому разі товарний кредит не має виступати безкоштовно кредитним ресурсом для покупця. Тривалість товарного кредиту повинна враховувати період операційного циклу покупця, і, наприклад відстроченням платежу для торгівельної точки на відкритому ринку має бути значно менше тривалості товарного кредиту для дистриб'ютора.

Методи впливу на боржників узагальнено можна так класифікувати :

1. Психологічний вплив. Найпростіший спосіб - постійні нагадування по телефону, факсу чи поштою. Дебітор повинен знати про те що компанія стурбована затримкою платежу. Більш складний спосіб - поширення

інформації про затримки платежів серед суміжних постачальників і інших зацікавлених осіб. Але при цьому потрібно розуміти чи вартій такий метод. Оскільки так можна втратити постійного контрагента.

2. Економічний вплив. До економічних методів впливу варто віднести фінансові санкції, штраф ,пеня, неустойка та заставні відносини. Застава є найбільш діючим важелем впливу на боржника, тому що може бути продана і за нижчою ціною. Якщо покупець постійно порушує умови оплати, першою економічною санкцією при цьому може стати припинення подальших поставок або наступне його бойкот з боку інших постачальників.

3. Юридичний вплив. Претензійна робота, досудова переписка і нарешті подача позову суд. У тому випадку, якщо боржник виявилися несумлінним, займався фіктивним підприємництвом, підробкою документів, іншими кримінальними справами, то найімовірніше, що суд розгляне позов у користь позивача. Якщо боржник відносять групи сумлінних платників, то будь-які юридичні розглядати також можуть виявитися досить ефективними в плані повернення коштів, однак швидше за все після такого впливу можна на завжди викреслити цю компанію з числа своїх клієнтів.

Кому доручити повернення боргів. Робота з повернення боргів - це одна із самих неприємних функцій, яку необхідно комусь доручити. Вибір відповідальних за повернення прострочення, але ще не безнадійної заборгованості для компанії має кілька альтернатив:

Фінансова служба. Бухгалтерія та інші фінансові працівники найкраще знають про те, хто, скільки як довго винен, тому в більшості випадків цю роботу доручають фінансистам, вважаючи, що вони мають також знати, яким чином повертати борги. Однак це не найкращий спосіб повернення боргів. Зазвичай працівник бухгалтерії знайомий з клієнтом заочно та лише по документах. Тому є ризик що всі телефонні переговори або переписка такого працівника не зможуть містити диференційовані аргументи й умовляння. В той

час як в одному випадку потрібно жорстко вимагати повернення коштів, а в іншому тільки попросити.

Юридична служба. Юристи краще інших розбирається в правах і обов'язках своїх і клієнта. Вони можуть дуже грамотно, з юридичної точки зору, ввести в переписку з боржником і пред'являти їм обґрунтовані претензії. Але при цьому знов-таки губиться важливий індивідуальний підхід.

Служба продаж. Це комерційні працівники менеджери і продавці продукції, тобто ті хто знайшов клієнта, вів з ним переговори і не тільки знають своїх покупців обличчя, але мають дані про їх характер, потенційні можливості, їх цінності компанії, про історію взаємовідносин з контрагентами і багато інших нюансів. У той же час продавець - це той самий працівник, що призвів до утворення заборгованості. Тому слід логічно вважати, що збирати борги мають не тільки ті, хто їх обліковує, а й ті, хто створює.

Колекторська служба. Повернення боргів колекторською компанією передбачає виконання комплексу заходів для повернення коштів дебітором. Щоб повернути борг компанія поймає досудові заходи та інші методи повернення боргу. Переваги клієнта : зниження затрат на збір заборгованості, та створення резервів за рахунок зниження боргу; зниження ризику операційного збою. Компанія проводить повну досудову процедуру стягнення проблемної заборгованості, організація та ведення процесів стягнення коштів в суді, виконання всіх передбачених законодавством норм.

Також зараз стає дуже популярна та затребувана посада фінансового менеджера по роботі з дебіторською заборгованістю. За відсутності в компанії такою посади, рекомендується її створити та найняти працівника, який повною мірою буде відповідати за дебіторську заборгованість та гарно в неї орієнтуватися.

Результати магістерського дослідження були опубліковані в статті: «Управління дебіторською заборгованістю на молокопереробних

підприємствах» Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. –
Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2020. (подано до друку)

Об'єм дипломної роботи 93 сторінки.

ВИСНОВКИ

Завдяки результатам проведеного магістерського дослідження можна зробити такі висновки та запропонувати наступні рекомендації для підприємств молочної галузі України.

1. Дослідження ґрунтується на наукових та економічних підходах до визначення проблеми дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість значною мірою впливає на діяльність підприємства. При вагомій сумі може створювати проблеми зі звичного функціонування, підприємство не може вільно використовувати кошти, що по праву йому належать. Грамотне управління дебіторською заборгованістю може суттєво вплинути на фінансовий стан підприємства.

2. Під час розробки методів дослідження було прийняте рішення виконати дослідження з фінансового аналізу підприємства, щоб виявити слабкі місця у функціонуванні компаній. Вибір методів дослідження дебіторської заборгованості, а саме: співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт відволікання оборотних активів, графічний метод порівняння часток дебіторської заборгованості за товари роботи, послуги та іншої дебіторської заборгованості.

3. Було проведене дослідження молочної галузі України і виявлені такі проблеми. За останнє півріччя 2019 року Україна втрачала по 2-3 тис. корів в промисловому виробництві. Що дорівнює приблизно 100 середніх ферм, які уже закрились. Через такі події, виробництво молока зкоротилося на 166 тис. т. Також в Україні швидкими темпами зростає імпорт молочної продукції, так станом на 1 вересня 2019 року збільшення імпорту вершкового масла становив 33%, твердого сиру – 77%, цільномолочної продукції - 42%. Збільшення імпорту відбулося через різке зменшення великої рогатої худоби, так як наслідок скороченням вітчизняної сировини.

4. Під час проведення фінансового аналізу підприємств було виявлено, що коефіцієнт зносу основних засобів у більшості підприємств знаходиться в задовільному стані, однак є сенс його покращення. Показник

загальної ліквідності знаходиться в нормі лише у трьох з п'яти аналізованих підприємств. Власний оборотний капітал у більшості підприємств має від'ємний показник, що свідчить про незабезпеченість власними коштами. Виробничий цикл підприємств коливається від 5 до 25 днів, це пов'язано з особливостями виробництва, оскільки це молокопереробна галузь виготовляються такі продукти як молоко, кефір, ряжанка, сметана, сир кисломолочний, масло, йогурт, сир твердий та ін.. коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за досліджуваний період збільшувався, що свідчить про зменшення кредитного навантаження на підприємства. Фінансовий цикл, має стрімку сталу тенденцію до зростання через перевищення зростання терміну оборотності дебіторської заборгованості, порівняно з кредиторською.

5. При аналізі дебіторської заборгованості було виявлено, що дебіторська заборгованість за товари роботи, послуги суттєво перевищує іншу дебіторську заборгованість. При аналізі коефіцієнту відволікання оборотних активів чітко помітно, що у більшості підприємств дебіторська заборгованість становить більшу частину оборотних активів, це говорить про суттєве відволікання оборотних коштів підприємств та сумне фінансове становище. Аналізуючи коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості спостерігається, що в більшості підприємств показник сягає більше нуля, а це свідчить про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською.

6. Відповідно до проведеного емпіричного аналізу було прийнято запропонувати такі рекомендації з покращення ситуації. Підприємствам доцільно чітко сформулювати цілі комерційного кредитування контрагентів, а саме: визначити мету комерційного кредиту, сегмента покупців, яким буде наданий товарний кредит, визначити оптимальну величину і строки погашення дебіторської заборгованості, створити стандарти оцінки для визначення надійності покупців. Запропоновані методи впливу на боржників, такі як психологічний, економічний та юридичний. А також наведені підрозділи, яким

можна доручити повернення заборгованості та контроль за її об'ємами. Це може бути фінансовий відділ, юридичний відділ або відділ продажів, колекторська служба. Однак об'єднана робота підрозділів краще відобразиться на стані дебіторської заборгованості і зведе її об'єми до мінімуму.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати магістерського дослідження були опубліковані в статті: «Управління дебіторською заборгованістю на молокопереробних підприємствах» Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2020. (подано до друку)

АНОТАЦІЯ

Пустовойтенко А.В. Управління дебіторською заборгованістю на молокопереробних підприємствах – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2020.

У дипломній роботі наведено наукове визначення економічної сутності дебіторської заборгованості та визначена вагомість її впливу на забезпечення стабільної та ефективної діяльності підприємства. Обґрунтована необхідність побудови ефективної системи управління дебіторською заборгованістю підприємств з метою покращення фінансового стану, підвищення рівня платоспроможності та фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Розглянуто сутність управління дебіторською заборгованістю підприємства. Наведений розрахунок частки дебіторської заборгованості в оборотних активах молокопереробних підприємств та розрахунок коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість,

оборотний капітал, ефективність, управління, молокопереробні підприємства,

ANNOTATION

Pustovoitenko A.V. Accounts Receivable Management of Dairy Industry Enterprises - Manuscript.

The thesis for the Master degree in Specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2020.

In master's work, scientific of the economic essence of accounts receivable and the importance of its influence on ensuring stable efficient activity of the enterprise are defined. The necessity to build an effective system for managing accounts receivable of enterprises in order to improve the financial position, the level of solvency and financial stability of economic entities is substantiated.

The essence of receivables management of the enterprise is considered. The calculation of the share of accounts receivable in current assets of dairy industry enterprises and the calculation of the ratio of receivables and accounts payable are conducted.

Key words: accounts receivable, accounts payable, working capital, efficiency, management, dairy enterprises.